
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ΚΑΤΑ ΤΟ 1839.

Πάρεστιν ὁ Δεκέμβριος μῆν, ὁ δὲ καιρὸς μελαγχολικὸς, καὶ, ὡς ἡμεῖς οἱ Ἄγγλοι τὸν ὀνομάζομεν, τραχὺς (Raw)· αἱ λευκαὶ τοῦ φωτοτρόφου αἰρίου (gaz) μαρμαρυγαὶ δὲν ἐξέλιπον εἰσέτι. Ἐξελθε μετ' ἐμοῦ, ἄφες τὰς ἡδονὰς τῆς νυκτερινῆς σου αὐγῆς, καὶ πλανῶ εἰς ταύτας τὰς κατηφεῖς καὶ ἐρήμους, τὰς μὴδὲν παρεχούσαι τῇ ὄψει καὶ εἰσέτι ἀθῶας ὁδοὺς· ἔχουσιν αὐταὶ καινοπρεπές τι καὶ ἀξιοθέατον.

Τὸν διπλοῦν τῶν οἰκιῶν στίχον περικαλύπτει σκότος, μόνων δὲ τῶν καπνοδόκων αἱ φαντασιώδεις μορφαὶ σκιαγραφοῦνται ἀμυδρῶς εἰς τὸν σποδοειδῆ οὐρανόν. Αἱ ὁδοὶ κατάρρῦτοι ἐκ τῶν ὑετῶν, ἀποστίλβουσί που καὶ που, ἀντανακλῶσαι πρὸς τὴν λήμψιν τοῦ φωτὸς τὰ ἐκατέρωθεν αὐτῶν ἀνακείμενα γιγαντιαῖα παραπήγματα [écriteaus], καὶ τοὺς καθύγρους τοῦ ὀλισθηροῦ ἐδάφους των ὄρους [bornes]. Ναοὶ πολύφωτοι μειδιῶσιν ὑπᾶνοιγόμενοι εἰς ὅλας τὰς τριόδους· ἐντὸς αὐτῶν μέλλει νὰ τελεσθῇ ἄφθονος σπονδὴ τοῦ ἐξ ἀρκεύθου ἐπιβούλου νέκταρος· ἐντὸς αὐτῶν ἐγείρονται, ἐπὶ βάρων ἐπαλλήλων, οἱ βωμοὶ τῆς δημώδους ταύτης θεότητος· αὐτόθι ἀπαστράπτουσι μικροὶ πίθοι χαλκῶ περιεζωσμένοι καὶ τὸν οἰκείον ἕκαστος ἔχοντες ἀριθμὸν καὶ γνώρισμα, καθαρῶτατοι καὶ μόνοι προσηλοῦντες ἤδη τὴν προσοχὴν σου· μετὰ τέσσαρας ὥρας ὅλα ταῦτα καθίστανται ἀνεπαίσθητα εἰς τὸν διαβάτην. — Τὰ πάντα σιωπηλά. Αἱ μεγαλοπρεπεῖς συνοικίαι εἶναι ἔρημοι· εἰς τινὰς δὲ γωνίας τῶν ὁδῶν ἴστανταί που καὶ που τὰ ἀγοραῖα ὀχήματα,

ἀκίνητα αὐτά τε καὶ τὰ ὑποζύγια, ὡς οἱ ἐπὶ τῶν πλατειῶν ἡμῶν ὀρειχάλκινοι ἵπποι παρεκεῖ Σίβυλλά τις κάθηται ἐπ' ἀγκῶνος ἐστηριγμένη παρὰ τὸ ζέον λεβήτιόν της, πλησίον δὲ αὐτῆς ἴσταται φύλαξ ἀστυνομικὸς, ὅστις τὸ παχὺ περιειμένος ἱμάτιόν του, καὶ περίβλεπτος διὰ τὸν ἀποστίλβοντα αὐτοῦ ἄορτήρα, πολεμεῖ τὰς ἱκμάδας τῆς πρωίας ῥοφῶν σκύφον τείου [the] ἢ ποτήριον γίνου [gin] μὲ θερμὸν καὶ σακχαρωμένον ὕδωρ μεμιγμένον.

Ἄναβῶμεν ἐφ' ἀμάξης· τὸ πᾶν κοιμᾶται ὕπνον βαθὺν ὡς τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου· τὸ πᾶν, πλην τοῦ Ἴρλανδοῦ ἑκείνου, ὅστις φέρων δίκελλαν ἐπὶ τῶν ὤμων βαδίζει βῆμα βαρὺ καὶ βραδύ· πλην τοῦ λεπτουργοῦ τοῦ ἔχοντος πρίονα ὑπὸ τὴν μασχάλην· πλην τοῦ παιδὸς, τοῦ ἀναξείλαιτος τὸ περίζωμα διὰ νὰ περιπατῆ εὐκολώτερα· πλην τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ἐργατῶν, οἵτινες κρύπτουσι τὰς χεῖρας ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ ἐνδύματος αὐτῶν διὰ νὰ τὰς φυλάξωσιν ἀπὸ τὸ ψύχος· ἄτομα ἀνεπαίσθητα, μόνα σημεῖα ζωῆς ἐν τῷ μέσῳ μεγάλου πλήθους ἀνθρωπίνων πλασμάτων. Ἐντὸς τῶν ἐκ λίθου καὶ κεράμου τούτων τάφων κοιμῶνται ἑκατὸν καὶ πενήκοντα μυριάδες ὁμοίων σου· ἀλλὰ προχώρει. Ἡ ζωὴ ἐπανέρχεται κατὰ μικρόν· ἡ πάροδος παντὸς λεπτοῦ ἐξυπνᾶ ἐν ἄτομον, διασεῖει ἓνα ὕπνον καὶ καταστρέφει ἴσως μίαν εὐτυχίαν. Ἡ μεγάλη πόλις ἀγαγεννᾶται βαθυηδόν· ἔφθασες παρὰ τὴν παλαιὰν τῶν Μαύρων Καλογήρων [Blackfriars] γέφυραν. Ὁ ἥλιος ὠχρὸς ἔτι, φωτίζει ἀμυδρῶς μυρία ἑωθινὰ πρόσωπα, διαβαίοντα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου κατὰ διαφόρους διευθύνσεις· εἶναι οὗτοι ἐργάται, οἵτινες βαδίζουσι πανταχόθεν πρὸς τὸ ἔργον των, πολυτρόπως συναπαντῶμενοι· ὀδεύουσιν ὅλοι ἀπατραπέπτως τὴν εὐθείαν, σπεύδοντες τὸ βῆμα, ἵνα μὴ χάσωσι μόριον ἡμέρας, λεπτὸν ὥρας, τεμάχιον ἄρτου.

Ἄς ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνης τῶν παντοδαπῶν τούτων φυλῶν, αἵτινες ἀπεργάζονται τὴν πολύμοχθον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ὑπομονῆς ἀλχημείαν· ἐνοῶ τοὺς τυπογράφους. Σκεύη της διανοητικῆς κινήσεως,

δραστήριοι τῆς ἐπιστήμης ἐργάται, ἴστανται ἐπὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο βασιλείων τέρμα· ἐπὶ τὸ μεθόριον τῶν δύο ἐπικρατειῶν, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος.

Στολὴ, βάδισμα, τρόπος, φυσιογνωμία, ὅλα ἀναγγέλουσι τὴν διφυῆ ταύτην ὑπαρξιν, ἣτις δὲν εἶναι οὐδ' ὑπερηφανίας οὐδὲ κενοδοξίας ἄμοιρος. Τὸ κατ' ἐμὲ, οὗτοι εἶναι οἱ χρησιμώτεροι καὶ περιεργότεροι πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὅσους ποτὲ ἢ κοινωνία ὑπέβαλεν εἰς τὴν φυσικὴν ἐργασίαν· δουλεύοντες παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπολαύουσι παρ' ἡμῖν ἐλευθερίας, πλὴν κατὰ δυστυχίαν! ἐλευθερίας πολλᾶκις οἰκτρᾶς ὡς τὴν δουλείαν τῶν ἀρχαίων, Ἴδὸν ὅμᾶς τυπογράφων πορευομένων εἰς τὴν τυπογραφίαν τῶν κυρίων Κλόβη [Clowes], μίαν τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Ἀγγλίας τυπογραφιῶν· ἄς ἀκολουθήσωμεν αὐτοὺς, καταβάντες ἀπὸ τῆς ἀμάξης, καὶ ἄς εἰσέλθωμεν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ἄγνωστον βασιλείον των.

Τὸ οἰκοδόμημα τὸ χρησιμεῖον εἰς τὰς ἐργασίας τῶν Κ. Κ. Κλόβη, τυπογράφων τῆς τριμηνιαίας ἐπιθεωρήσεως (Quarterly - Review), κεῖται ἐπὶ μιᾶς τῶν ὀχθῶν τῆς Ταμίσης, κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ Στούρρεϋ, μεταξὺ τῶν δύο γεφυρῶν τοῦ Βάτερλω καὶ τῶν Μαύρων Καλογήρων, ἐκτεινόμενον διὰ παντὸς τοῦ μεταξὺ τῶν ὁδῶν τοῦ Πρίγκιπος καὶ τοῦ Δουκὸς (Prince - Street et Duke-Street) διαστήματος. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο εἰσέρχονται διὰ τιος στενωποῦ κατωφεροῦς, ἀγούσης εἰς μικρὸν προαύλιον. Ἐξ ἀριστερῶν κεῖται τὸ ταμεῖον· ἐκ δεξιῶν τὸ χυτήριο, αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ καὶ αἱ τοῦ χάρτου ἀποθήκαι· κατέναντι δὲ τὸ ἐργαστήριο τῶν στοιχειοθετῶν καὶ τῶν διορθούντων τὰ δοκίμια. — Οἱ Κ. Κ. Κλόβεις, ὡς οἱ Κ. Κ. Διδότοι ἐν Παρισίοις, συνέκέντρωσαν ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι ὅλα τὰ συνιζῶντα τὴν τυπογραφικὴν τέχνην ἢ συνεχόμενα μετ' αὐτῆς ἔργα. Ἐπισκεφθῶμεν ἐμπρώτοις τὸν περίβολον, ὅπου οἱ τύποι ὑπὸ χειρῶν δεξιῶν καὶ εὐκινήτων διατασσόμενοι, ἀποτελοῦν τὴν λεγομένην στοιχειοθεσίαν· αὕτη κατέχει διάφορον οἰκοδομὴν συγκει-

μένην ἐκ πέντε μεγάλων θαλάμων, ὧν ὁ εὐρυχωρότερος ἔχει μῆκος πῶδῶν διακοσίων.

Πρωίας, πρὸ τῆς ἐλευσεως τῶν στοιχειοθετῶν, εἰσερχόμενος βλέπεις ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐξήκοντα ἀναλογεῖα (ruptures) ὑψηλὰ ὡς τὰ τῶν ἐν θεάτρῳ μουσικῶν, ἀλλὰ πολὺ πλατύτερα αὐτῶν ἢ κατασκευητῶν εἶναι ὡσαύτως διάφορος ἡ σφριζόμενα ἐπὶ τεσσάρων ποδῶν, ἔχουσι τὸ πλάγιον ἕδαφος τῆς ἐπικειμένης σανίδος διηρημένον εἰς ἀπείρους οἰκίσκους, εἶθα κοιμῶνται τὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια συνετέλεσαν καὶ εἰς τούτου τοῦ ἀνα χειρας βιβλίου τὴν μόρφωσιν, ταῦτα εἶναι αἱ λεγόμεναι γραμματοθήκαι.

Κανεὺς δὲν ἦλθεν εἰσέτι τὸ πᾶν ἡρεμεῖ καὶ μόνον ἀκούεται τὸ μονότονον τίκτᾶκ τούτου, τοῦ εἰς τοὺς ἐργάτας ἀνήκοντος ὥρολογίου, ὥρολογίου μολυβδίνου, μεγαλοπρεπῶς κεκοσμημένου, πιστοῦ παντοτεινῆς ἐργασίας συντρόφου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀσήγητος φωνὴ ἀναγγέλλει εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ χρόνος παρέρχεται, ὅτι τὰ σελλίγια γεννῶνται κατὰ μικρὸν, ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ γεύματος ἐγγίζει καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐλευθερίας μέλλει ἐντὸς ὀλίγου νὰ σημάνῃ. Εἰς τὸν ἀπέναντι τῆς σειρᾶς τῶν παραθύρων τοῖχον εἶναι, ὡς βλέπεις, ἀναγεγραμμένος ὁ κανονισμὸς, καθ' ὃν εἰσφέρει καθ' ἑβδομάδα πᾶς ἐργάτης μὲν δύο σελλίγια, παῖς δὲ ἓν καὶ μόνον ἀποτασσόμενα εἰς κοινὸν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν τῷ καταστήματι ἐργαζομένων ταμεῖον ἢ ἀπανταχοῦ αὐτῆ ὀρίζει τὴν εἰς τὸν νοσοῦντα ἐργάτην ἐπιβάλλουσαν ποσότητα, καὶ προσθίτει τὴν ἐξῆς παρηγορητικὴν σημείωσιν, ὅτι ἐκτὸς τούτου λαμβάνει μετὰ θάνατον χάριν τῆς ταφῆς αὐτοῦ ἕκαστος, ἀνὴρ μὲν πέντε, παῖς δὲ δύο λίτρας στερλίνας. Ἐπὶ ἓνα πόδα ἀνωτέρω τοῦ ἕδαφους ὑπάρχει σωλὴν δι' αἵματος θερμαινόμενος κ' ἐμφαίνων μέγιστον χυτὸν ὄφιν ἐκτεινόμενον διὰ παντὸς τοῦ καταστήματος, καὶ περιβάλλοντα αὐτὸ μὲ τὰς σπεῖρας του οὗτος ἔχων μῆκος $\frac{3}{4}$ μιλίου, ἄλλως δὲ ταπεινὸς καὶ λαμπρότητος καὶ κοσμημάτων ἄμοιρος, εὐλογεῖται ἀπὸ καρδίας κατὰ τοὺς χειμερινοὺς τοῦ ἔτους μῆνας καὶ θαυμάζεται ὑπὲρ πάντα τὰ κοσμοῦντα τὰ παλάτια ἡμῶν ἡγάλατα.

Ἐπὶ τὰς ἀδρανεῖς καὶ ἀφώνους γραμματοθήκας, αἵτινες φαίνονται ὅλαι ὅμοιαι καὶ μηδὲν διαφέρουσαι ἀλλήλων, ῥίπτεις βλέμμα ἀπρόσεκτον καὶ ἀπερίεργον. Ἔχεις ἄδικον ἐκάστη αὐτῶν εἶναι ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξετάσεως. Αἱ γραμματοθήκαι, ἔχουσαι ὕψος ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, δεικνύουσιν ὅτι ὁ στοιχειοθέτης ἐργάζεται ἰστάμενος· τὸ ἐπὶ τῆς γραμματοθήκης ἐρρίμμενον περίζωμα, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς ὀσφύος δύναται νὰ τὸν καλύψῃ, ἀναγγέλλει ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς κινήσεως καὶ μάλιστα τῶν βραχιόνων εἶναι ἀπαραίτητος. Ὁ ἀμελής ἐργάτης ἀφίνει τὸ χειρόγραφον κυλιόμενον ἐπὶ τῆς γραμματοθήκης καὶ κινδυνεύει νὰ μὴ τὸ εὔρῃ τὴν αὔριον. Ὁ καλὸς ὅμως ἐργάτης τὸ προσαρτᾷ μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ ἐπὶ τινος τῶν γωνιῶν τοῦ ἀναλογείου ἐπὶ τούτῳ ἐμπεπηγμένον ξύλινον πινάκιον.

Περὶ τὴν θέσιν τοῦ μνητηϊῶντος, τὰ ἐξ ἀπειρίας ἐσκορπισμένα καὶ ἔνθεν κἀκεῖθεν κατακείμενα πτώματα χαρακτῆρων ὄχι ὀλίγων, καταγγέλλουσι τὸ ἀδέξιον εἰσέτι χειρὸς ἀγυμνάστου. Μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ὑπάρχουν γίγαντες καὶ νάνοι· τὰ παρὰ τὰς γραμματοθήκας ὑποπόδια ὑψηλότερα καὶ τυπεινότερα κατὰ τὴν χρεῖαν γινόμενα, διορθοῦσι τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην καὶ ἐπαναφέρουν τῶν ἀναστημάτων τὴν ἰσότητα. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔχουν θρονία, οἱ μὲν ζωϊκώτεροι ἐκ ξύλου ψιλοῦ, ἐστρωμένα δὲ οἱ ἡδυπαθέστεροι ταῦτα κατασκευάζουσιν ἰδίαις ἐκάστος δαπάναις, διότι ὁ ἐργοστασιάρχης δὲν χορηγεῖ τοιαῦτα ἀργίας καὶ ὀκνηρίας ὄργανα. Πᾶσα μικρὰ τῆς πολιτείας ταύτης μερὶς ἔχει ἰδίαν τινα φυσιογνωμίαν· ἐνταῦθα βλέπεις γελοιογραφίαν τινα, ἐκεῖ ἀπόφασιν, παρεκεῖ εἰκόνα, μικρὸν δὲ πορρωτέρω ὀμιλίαν ἱεροκήρυκος. Ἐκαστον τμήμα ἔχει ἰδιά τινα παρεμπήγματα, μάρτυρας ἀφώνους τῆς κλήσεως τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁ εἰς ἀσπάζεται τὰς ὥρας τέχνας, ὁ ἄλλος τὴν θεολογίαν· ἐδῶ προσηλώνει τὰ βλέμματά σου ἢ ῥωμαϊκῇ ῥῖν καὶ ἢ ἀρειμάνειος ὄψις τοῦ Λόρδου Βελιγκτῶνος καὶ ὀλίγον παρεκεῖ νυαικεία τις φυσιογνωμία ἔχουσα παρὰ πόδας ζίχους ἀνακρεοντεῖους ἰκανῶς σαφεῖς καὶ μὴ ἔχοντας χρεῖαν

μηδεμιᾶς ἐξηγήσεως. Βυθισμένον εἰς τὰς μελέτας ταύτας καὶ ἀσχολούμενον πρὸς τὸ ἀμυδρὸν τῆς αὐγῆς φῶς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱστορικῶν τούτων ἐπιγραφῶν, ἰδοὺ σὲ διακόπτουν εἰσερχόμενοι δύο ἢ τρεῖς παῖδες χαρτίνην περικείμενοι μίτραν, σύνηθες τῆς τάξεως ταύτης κόσμημα, καὶ φέροντες ἀνὰ χεῖρας σάρωθρον καὶ ὑδρίαν. Εἰς τούτους ἀπόκειται ἡ φροντίς νὰ σαρόνουν τὰ ἐργαστήρια μέχρις οὗ διορισθῶσι καὶ γενῶσι μέλη τακτικὰ τοῦ καταστήματος. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι ὁ ἀντιθάλαμος τῆς μαθητείας τῶν Τὸ ὄργανον, τὸ ὁποῖον περιάγουσι πανταχόσε τοῦ ἐργαστηρίου, συνωθεῖ μέχρι τῆς τελευταίας ἐσχατιᾶς αὐτοῦ βουνὸν καθαρμάτων καὶ σκυβάλων γραμματικῶν. Ἴσως νομίζεις ὅτι ταῦτα παραδίδονται εἰς τὸν ὄλεθρον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, κόσκινος σιδηροῦς ἀποκρίνει καὶ σώζει πλῆθος χαρακτήρων πεπλανημένων. Ἡ εἰς τοὺς οἰκείους ἀπέδοσις ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀπολωλότων τούτων τέκνων ἤθελεν εἶσθαι ἔργον ἡράκλειον διὰ τοῦτο ρίπτονται ἀναμιξ εἰς σκοτεινὴν τινα γωνίαν, μετὰ δὲ ταῦτα τιθέμενα εἰς χωνευτήριον, ἀναγεννῶνται ἀλλόφυλα καὶ μηδὲν ἔχοντα κοινὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κατάστασιν. Ἀληθινὴ μετεμψύχωσις, παλιγγενεσία περίεργος! ἡ ὑποστιγμῆ, ἀσήμαντος τὸ πρὶν καὶ μόλις ἐπαισθητῆ, μεταμορφοῦται ἐνδόξως εἰς κεφαλαῖον Ἀγγουσιανὸν (1). τὸ ὑπερήφανον εὐπάρυφον (lettre ornée) ἀναξῆ ἀναδυόμενον τὸ ἀφανὲς σχῆμα τοῦ ἐλαχίστου (nompreille)· καὶ τὸ σύμφωνον z (2), τὸ ἄπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐν χρήσει, ἀναλαμβάνει τὸ ἔνδυμα τοῦ φωνήεντος e, γράμματος ἀεικινήτου, πανταχοῦ παρόντος καὶ πολλαπλασιαζομένου ἐπ' ἄπειρον.

Μόλις ἐσαρώθησαν τὰ ἐργαστήρια καὶ ἰδοὺ βλέπεις εἰσερχομένους, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, πρῶτον τοὺς καλοὺς ἐργάτας, ἄνδρας φιλοπόνους καὶ ἐκτιμῶντας τοῦ

(1) Εἶδος στοιχείων οὕτω καλουμένων.

(2) Τὸ στοιχεῖον z εἰσέρχεται σπανιώτατα εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν Ἀγγλικῶν λέξεων.

χρόνου τὸ πολῦτιμον, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ὀκνηροὺς καὶ τοὺς ὑστερίζοντας. Ἐκαστον μέλος τῆς δημοκρατίας ἀποδύεται τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστέλλει τὰς χειρίδας τοῦ χιτῶνός του, ζώνεται τὸ ἐργατικὸν περίζωμα, ἀνταλλάσσει τὰ βαρέα καὶ ὑλοφόρα σανδάλιά του πρὸς εὐρυχώρους καὶ ἀναπαυτικὰς ἐμβάδας (pantoufles), καὶ προοιμιάζει τοῦ ἔργου ἀνελίσσων καὶ διαθετῶν τὸ χειρόγραφον. Κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν τὸ ἐργαστήριον εἶναι πλήρες, τὸ δὲ σμῆνος τῶν ἐργατῶν συγκινεῖται πάρεϊσι πάντες, οἱ μὲν μέλαν ἔχοντες ἱμάτιον, ἀληθεῖς εὐπατρεῖδαι, οἱ δὲ τριβονοφόροι, ἄλλοι περιεργότερα ἐστολισμένοι, οἱ πλείστοι μηδὲν κατὰ τὸ ἔνδυμα διαφέροντες τῶν πάσης τάξεως ἐργατῶν ὅλοι δὲ ἔχουν τὸ βλέμμα γοργόν, τὴν φυσιογνωμίαν ζωηράν, τὸ σῶμα εὐκίνητον, τὸ σχῆμα ἀνθρώπου νοήμωνος.

Ἄμα ἕκαστος καταλάβει τὴν οἰκείαν θέσιν, παρατίθεται τὸ πρόγευμα. Δύο κοράσια ῥοδοκόκκινα τὴν χροάν, λειότριχα καὶ πνευματώδη, προσφέρουν εἰς ἕκαστον τῶν ἐργατῶν πίντον ἢ ἡμίπιντον θῆης ἢ καφφέ, καὶ μίαν ἢ δύο σφήνας ἄρτου βουτυρομένου, ἢ στρογγύλον καὶ θερμὸν ἀρτίσκον ἀναδίδοντα εὐωδίαν ἐρεθιστικὴν τῆς ὀρέξεως. Μετὰ τὴν σωματικὴν, ἐπέρχεται ἡ πνευματικὴ τροφή, Νεανίας τις εἰσέρχεται ἀργοπατῶν καὶ προσφαίρει, ἀφαιρῶν ἀπὸ τὴν ὑπὸ τὴν μασχάλην του ὀγκώδη δέσμη, τὴν ἑωθινὴν ἐφημερίδα (Journal du matin)

Ἐφρόνεις ἴσως ὅτι οἱ στοιχειοθῆται ἀπαξιούσι τὴν φιλολογίαν; ὅτι ἀναδιφούντες αὐτὴν καθ' ἑκάστην, τὴν ἀποστρέφονται ὡς ὁ φαρμακοπώλης τὸ χαμαίμηλον; Ἐχεις λάθος· ἡ ὄρεξις τῆς διανοίας ἐρεθίζεται βαθμηδὸν γυμναζομένη. Τὴν ἡδονὴν ταύτην ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἐργάται ἀπὸ κοινῆς συνεισφορᾶς, διὰ δὲ τὴν στενὴν μεθ' ὅλων τῶν ἐν Λονδίῳ τυπογραφικῶν σχέσιν των, ἔχουσι πάντοτε βεβαίας τὰς ἀπαρχάς. Ἄλλ' ὁ ζῆλός των δὲν περιορίζεται μέχρι τούδε. Ἐνίοτε εἰς τῶν συνεργατῶν, ἀποζημιούμενος ὑπὸ τῶν λοιπῶν, ἀναβαίνει ἐπὶ θρονίου ὑψηλοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου τιθεμένου, καὶ ἀναγινώσκει, μεγάλη τῇ

φωνή, ὄχι μόνον τὴν ἔφημερίδα, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ περίεργα τεμάχια τῶν νεοφανῶν βιβλίων· οἱ λοιποὶ ἀκροῶνται ἐργαζόμενοι, καὶ, στοιχειοθετοῦντες, ἐπικρίνουν. Πῶς κατορθοῦσι νὰ μερίσωσι τὴν προσοχὴν των εἰς δύο ἐργασίας τόσον ἀσυμβιβάστους; μολαταῦτα τὸ μυστήριον τοῦτο τελεῖται πραγματικῶς. Ὁ μέγας Καῖσαρ, ὁ διαφόρους ἐπιστολάς εἰς τέσσαρας γραφεῖς συγχρόνως ὑπαγορεύων, δὲν εἶναι οὔτε θαυμαστότερος οὔτε μεγαλητέρων ἐγκωμίων ἄξιος. Διπλοῦς καὶ ἐξαίσιος συνδυασμὸς, ἀνοίκειος μὲν εἰς τοὺς μαθητιῶντας καὶ τοὺς δευτερείοντας ἐργάτας, ἀλλὰ τὸν ὅποιον συμβιβάζουσιν ἰσχυρῶς οἱ λοιποί. Ἡ ἀνάγνωσις διαρκεῖ ἐπὶ πολὺν, οἱ δὲ ἀκροαταὶ ἐργάζονται, ἐξακολουθοῦντες ἐνταυτῷ νὰ ἐπικρίνωσι καὶ σχολιάζωσι τὰ κορυφαῖα μάλιστα ἄρθρα (1) ὑποβάλλοντα εἰς αὐστηρὸν ἔλεγχον. Πρὶν ἢ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες λάβουν τὴν ἔφημερίδα των, πρὶν ἰδῶσιν εἰς αὐτὴν τὰς ὑβρεῖς τῶν ἀντιπάλων, τοὺς κεραυνοὺς τῆς ἰδίας αὐτῶν εὐγλωττίας καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν, τὸ περιέχον ταῦτα πάντα δημόσιον φύλλον ὑπέστη ἤδη πρὸ μιᾶς ἢ καὶ δύο ὥρων τὸ σύντονον πῦρ τῶν στοιχειαθετῶν, τῶν πρωτίστων τούτων κριτῶν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν συμβεβηκότων τοῦ κόσμου.

Ἴδου ἤδη ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ οἱ ἐξήκοντα οὔτοι ἔμφυχοι μοχλοὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ τὰ δραστικά ἐλατήρια, ἀκάματοι ἐργάται ἐργαζόμενοι καρτερικῶς ἀπὸ τῆς πρωϊνῆς ὀγδόης, μέχρι τῆς ἑσπερινῆς ὀγδόης, ἐξαιρουμένης μιᾶς καὶ μόνης ὥρας, ἥτις ἀρκεῖ πρὸς σίτησιν.

Ἡ ἐργασία των εἶναι πολλαπλῆ. Ἄς διακρίνωμεν τοὺς διαφόρους τῆς ἐπιτηδειότητός των βαθμοὺς, ἃς ἐξετάσωμεν λεπτομερῶς καὶ ἀπηκριβωμένως τὰ καθέκαστα τοῦ ἔργου ἰκανὴν λογιζόμενοι τῆς μικρολογίας ταύτης ἀμοιβὴν τοῦ

(1) Τὰ συνήθως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἔφημερίδων τιθέμενα, τὰ ὅποια περιέχουν ἔποψιν τῶν κυριωτέρων συμβεβηκότων, καὶ τὰ ὅποια οἱ μὲν Ἀγγλοὶ ὀνομάζουσι *Leading article*, οἱ δὲ Γάλλοι *premier Paris*.

ἀποτελέσματος τὸ χρήσιμον· ἐπιτήδευμα ἑκυβερνῶν τὸν διανοητικὸν κόσμον, δὲν ἔχει τίποτε ἀποδοκιμαστέον.

Βλέπεις ἐκεῖ κάτω, παρὰ τὴν στοιχειοθήκην του, τὸν ἐργάτην ἐκείνον, τὸν ἐναγωνίως συγκινούντα πᾶν τὸ σῶμα, τὰ σπασμωδικῶς καὶ ἀδεξιῶς τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς χαρακτῆρας ἐκτείνοντα, τὸν αἵματι καὶ ἰδρώτι περιρρέομενοι; Εἶναι κακὸς ἐργάτης· καταναλίσκει ἐπὶ ματαίῳ χρόνον πολλόν, ἐκνευρίζεται, καὶ τὸ ἔργον του γέμει σφαλμάτων. Ἡ ἄκρα τοῦ στοιχειοθέτου ἐμπειρία συνίσταται εἰς τὴν γοργότητα τοῦ βλέμματος, τὴν εὐστροφίαν τῶν δακτύλων καὶ τῶν βραχιόνων τὸ εὐκίνητον. "Ὀλη ἡ ἐνέργεια πρέπει νὰ συγκεντροῦται εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος· ὁ καλὸς ἐργάτης, ἀκίνητος τὰ σκέλη καὶ τὸν κορμὸν, περιάγει πανταχόσε τὴν χεῖρά του ὀδηγουμένην ἀπὸ ὄμμα ἀσφαλές προσεκτικὸν καὶ ἐγρήγορον. Καὶ εἰς τοῦτο, ὡς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔργα, ἡ προσοχή, ἡ καρτερία καὶ ἡ ἀπάθεια εἶναι τοῦ ἀκάρπου ζήλου κρείττενα. Στοιχειοθέτα, μὴ δαπανήσης ἐπὶ ματαίῳ τὰς δυνάμεις σου· ἔχε ὀδηγὸν τὴν πρὸς τὸν σκηρικὸν συμβουλήν τοῦ Σακεσπήρου. "Μὴ πλήττε τὸν ἀέρα, βιαίως, μὲ σπεῦδε, μηδὲ ὄκνει, ἀλλ' ἐπέσθω τὸ σχῆμα, τῆ λέξει καὶ ἡ λέξις τῷ σχήματι."

Ἡ στοιχειοθήκη περιέχει συνήθως ἑκατὸν λίτρας μολύβδου πολλαχῶς διηρημένας, οἷον εἰς κεφαλαῖα, μικρὰ κεφαλαῖα, χαρακτηριστικὰ ῥωμαϊκοὺς, στοιχεῖα ἀριθμητικὰ, στιγμὰς, διαστήματα, παραπληρώματα μεγάλα καὶ μικρὰ καὶ τέλος τόνους. Τὸ ἄνω μέρος τῆς στοιχειοθήκης εἶναι διηρημένον εἰς ἑννεήκοντα ὀκτὼ ἰσομεγέθεις οἰκίσκους, τὸ δὲ κάτω μέρος αὐτῆς εἰς πενήκοντα καὶ τρεῖς ἀνίσους διαιρέσεις. Τὰ γράμματα τὰ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν συνεχῶς ἐπαναλαμβάνόμενα, κατέχουν τὰ εὐρυχωρότερα δωμάτια· τοιοῦτον παρ. χάριν εἶναι τὸ ε τὸ ὅποιον ἀναφαίνεται ἐξηκοντάκις κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα καθ' ὃ τὸ z μόνον ἀπαξ ἐμφανίζεται, Τὸ γράμμα τοῦτο, τὸ ε, εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν γραμμάτων, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ εἶναι ἀληθὲς ἀνάκτορον. Πλησίον του

καὶ οἶονεὶ δορυφόρους αὐτοῦ εὐρίσκεις τὰ γράμματα a, c, d, h, i, m, n, o, r, s, t, u· μικρὸν δὲ πορρωτέρω τὰ b, f, g, k, l, p, v, w, y, τῶν ὁποίων εἶναι μικρότερον τὸ ἀξίωμα· τελευταῖον, ἀπεωσμένα εἰς κατοικίας ἀποκέντρους, ὅπου μόνον ἐν ἀνάγκῃ καταφεύγει ἡ χεὶρ τοῦ στοιχειοθέτου, κατοικοῦν τὰ j, q, x, z, æ, œ. Εἰς τῶν λατινικῶν καὶ γαλλικῶν βιβλίων τὴν σύνθεσιν γίνεται χρῆσις μεγαλύτερα τῶν γραμμάτων c, i, l, m, p, q, s, v, καὶ n, ἔνεκα τούτων ὑπάρχουν ἰδιαιτέρας στοιχειοθῆκαι πρὸς τὴν χρεῖαν ταύτην καταλλήλως διατεθειμένα.

Οἱ πρὸς τύπωσιν συγγράμματός τινος συντελέσαντες χαρακτῆρες ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὰ κιβώτια ἐκάστου στοιχειοθέτου· ἡ ἐργασία αὕτη τῆς ἐπαναφορᾶς ὀνομάζεται *διάλυσις*. Ἄν οἱ χαρακτῆρες οὗτοι συνεχέοντο εἰς ἀσύμφυλον φύραμα, ἢ πρὸς διάκρισιν ἐνὸς ἐκάστου τῶν τυπογραφικῶν τούτων σημείων ἐργασία ἤθελεν εἶσθαι χρονία καὶ ἐπίπονος· οἰκονομεῖς τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας τὴν ἀπώλειαν, φυλάττων ἀσυγχύτους τοὺς σχηματίσαντας τὴν σελίδα τοῦ τυπωθέντος βιβλίου χαρακτῆρας. Τότε ὁ ἐργάτης εἶναι ἱκανὸς, ἀναγινώσκων ἐπ' αὐτῶν τῶν χαρακτῆρων ζίχον ὀλόκληρον, ἢ καὶ ἀνὰ μίαν φράσιν, νὰ ρίψῃ διὰ τῆς συγχρόνου συνεργείας τῆς μνήμης καὶ τῆς χειρὸς, ἕκαστον ψηφίον εἰς τὸν οἰκείον οἰκίσκον. Ὁ καλὸς στοιχειοθέτης διαλύει ἀνὰ πᾶσαν ὥραν τετρακισχίλια γράμματα· τοῦτο δεικνύει ὅτι ἡ διάλυσις εἶναι σχεδὸν πεντάκις εὐκολωτέρα τῆς συνθέσεως. Μὴ σᾶς φανῆ παράξενον, φίλοι ἀγαθοὶ, οἵτινες ἐστὲ καὶ πορισταὶ καὶ ἀναλωταὶ χρημάτων· γινώσκετε πάντες ὅτι καὶ τὸ ἀργύριον *διαλύεται* δαπανώμενον εἰκοσάκις ταχύτερον, παρ' ὅτι *συντίθεται* διὰ τῆς ἐργασίας παραγόμενον. *Συγγράμματα ἠθικὰ, ποιήσεις εὐτράπελοι, ὁμιλίαι ἐκκλησιαστικαὶ, μυθιστορίαι* τὰ μὲν τῆς ἀρετῆς διδάσκαλοι, τὰ δὲ ἠκιστα παρηγορητικὰ, πάντα διαλύονται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθησαν καὶ κατατίθενται εἰς τὴν στοιχειοθήκην, τὸν μέγαν τοῦτον τῶν τυπογραφικῶν γεκρῶν τάφον.

Μετ' οὐ πολὺ θέλουσι ἀναφανῆ πάλιν νεοπρεπεῖς, μεταφορ-
 φωμένοι καὶ ἀγνώριστοι. Οἱ χαρακτῆρες διαλυθέντες ἀπο-
 βάλλουσι πάντα χαρακτῆρα, ὑπείκουσι εἰς τὸν δημοκρατικὸν
 τοῦ τάφου νόμον, ὅστις ἐξισώνει τοὺς ἀνθρώπους, ὡς τὰ
 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου. Καθὼς ἡμεῖς, ἀφίνουσι καὶ τὰ
 βιβλία μετὰ θάνατον τὰ συστατικὰ τοῦ σώματος των
 στοιχεῖα. Παράδοξος μετεμψύχωσις! ἐκ τῶν λειψάνων
 Οὐῖγκοῦ σίλλου ἀναφύεται σίλλος τορικός. Αἱ περὶ ψυ-
 χικῆς σωτηρίας ἀπειλητικαὶ ἀρχιερέως τινος ὁμιλίαι, μέλ-
 λουσι νὰ ζωογονήσουσι πραγματεῖαν περὶ ἡδυπαθείας. Βακ-
 χικὸν δὲ ἀσμάτιον ἀνεγείρεται ἐκ τῶν ἐρειπίων φιλοσοφι-
 κοῦ περὶ ἐγκρατείας συντάγματος.

Ἄλλ' ὁ διαλύτης γίνεται συνθέτης, ἀφοῦ κατέστρεψε
 ὀφείλει καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ.

Ἄς ἐξακολουθήσωμεν παρατηροῦντες αὐτὸν ἐργαζόμενον
 τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Σισύφου. Τοὺς τετραγώνους οἰκίσκους
 τοὺς ὁποίους διαλύων ἐγέμισε, τοὺς κενώνει ἤδη, ἡ δὲ δευτέρα
 αὕτη ἐργασία εἶναι ἡ λεγομένη σύνθεσις ἢ στοιχειο-
 θεσία· ὠπλισμένους μὲ κανόνα τινα σιδηροῦν τετράγωνον
 καὶ ἐπιμήκη, ἐπιδεκτικὸν κατὰ τὴν χρεῖαν ἐκτάσεως
 ἢ σμικρύνσεως, καὶ ἰκανὸν νὰ χωρήσῃ ἐνὸς στοίχου χαρα-
 κτῆρας, περιάγει πανταχόσε τὴν δεξιάν του, δρεπόμενος
 μὲ ἀστραπῆς ταχύτητα ὅσα στοιχεῖα ἀπαιτεῖ τὸ ὑπὸ τὰς
 ὄψεις του χειρόγραφον ὅσα ἡ δεξιὰ χεὶρ συνέλεξε γράμ-
 ματα, κατατίθενται εἰς τὸν κανόνα, τὸν ὁποῖον φέρει ἡ
 ἀριστερά· ὅλα δὲ ὄρθια παρίστανται ἐν τάξει ὡς στρατιῶ-
 ται παρατεταγμένοι εἰς γραμμὴν· ἔχοντα ὀπισθεν μικρὰν
 ἀλλὰ βαθεῖαν ἐγκοπὴν, ἀπαντῶσι εἰς τὸν ἀκροθιγῶς ψη-
 λαφοῦντα καὶ ἀνερευνῶντα αὐτὰ δάκτυλον τοῦ στοιχειο-
 θέτου, ὅστις τὰ διευθετεῖ στρέφων πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος ὅ-
 λας τὰς ἐγκοπὰς. Τοιοῦτοτρόπως προλαμβάνονται βαρῆα
 σφάλματα, δυνάμενα νὰ προκύψωσι ἀπὸ τὸν ἐπισφαλῆ
 ἐξελεγκτὸν γραμμάτων ἀντεστραμμένων παράβασιν πειθαρχίας
 ἐπικίνδυνος δυναμένη νὰ παραστήσῃ τὸ ρ ἀντὶ τοῦ δ
 τὸ q ἀντὶ τοῦ b, τὸ n ἀντὶ τοῦ u· διὰ τοῦτο ἡ παράβασιν

αὕτη λογίζεται παρὰ τοῖς τυπογράφοις θανάσιμον ἀμάρτημα. Μετὰ πᾶσαν λέξιν τίθεται διάστημα, ψηφίον μολύβδινον, ἀκέφαλον, μικροτέρου ἀναστήματος καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐκτυπούμενον ἐπὶ τοῦ χάρτου. "Ὅταν ὁ σ ο ι χ ε ι ο δ ὄ χ ο ς ἦτοι ὁ σιδηροῦς κανὼν γεμισθῇ, συμπληρωθείσης τῆς γραμμῆς, ἡ γραμμὴ αὕτη κατατίθεται εἰς τινα παρακείμενον ξύλινον πῖνακα, χωριζομένη τῆς πρὸ αὐτῆς κατατεθείσης διὰ παρενθέσεως λεπτοῦ φύλλου μολυβδίνου, συνέχοντος τὰς γραμμὰς καὶ διακρίνοντος αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων. "Ὅταν ὅλοι οἱ συγκροτοῦντες μίαν τινα σελίδα στίχοι στοιχοιοθετηθῶσι, ἡ σελὶς αὕτη καθιδρύεται μεταφερομένη εἰς τὸν σελιδοδόχον μέγαν σιδηροῦν ἄβακα, περιέχοντα δεκαεξὶ σελιδας ὀκταπτύχου (in octavo), ὀκτὼ τετραπτύχου (in quarto), τέσσαρας διπτύχου (in folio), καὶ εἰκοσιτέσσαρας δωδεκαπτύχου (in douze) τυπογραφικοῦ φύλλου, ξύλινοι σφῆλαι διευθετοῦσι καὶ συσφίγγουσι τὰ ἀναριθμητὰ ἄρθρα τοῦ εὐθραύστου τούτου πηγματος, τὸ δὲ μάλιστα θάυμασμον ἄξιον εἶναι ἡ τεχνικὴ συνάρτησις μυρίων τεμαχίων μολύβδου σχηματιζόντων βαθεῖαν φάλαγγα καὶ προωρισμένων νὰ ὑποστῶσι δισχιλίας ἴσως ἐφόδους μηχανῆς ἰσχυράς. Οὕτω διατεταγμένος ὁ στοιχειώδεσμος (forme) τίθεται ἐπὶ μαρμάρου μέχρις οὗ ἡ πῆσις ἀπομάξη τὸ πρῶτον ἐντύπωμα τὸ λεγόμενον δοκίμιον, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλεται εἰς τὸν διορθωτὴν.

Ὁ στοιχειοθέτης ὑπόκειται εἰς λάθη· τὸ δοκίμιον τοῦ τὰ ὑποδεικνύει, αὐτὸς δὲ πρέπει νὰ διορθώσῃ ἑαυτὸν ἀηδῆς καὶ ὀχληρὰ ἐργασία ἐν τῇ τυπογραφίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἠθικῇ. Κεκυφὼς ἐπὶ τὴν πλάκα τοῦ μαρμάρου, τεθωρακισμένος ὑπομονὴν καὶ κρατῶν ζοιχειάγραν ἀνορθοῖ τὰ ἀνεσραμμένα γράμματα, μεταλλάσσει τὰ λελωβημένα (coquilles), διορθώνει τοὺς ἀναδιπλισισμοὺς (dublons), ἦτοι τὰς δις ἐπανελημμένας λέξεις, καὶ ἐκτυπώνει δεῦτερον δοκίμιον μέλλον νὰ ὑποβληθῇ εἰς τοῦ συγγραφέως τὴν ἐπιδιόρθωσιν· ἐντεύθεν ἄρχεται τὸ μαρτύριον τοῦ στοιχειοθέτου. Πολλάκις ἀναγκάζεται νὰ ἀνασκευάσῃ ὅλον

τὸ ἔργον. Παραγγέλλοντος τοῦ συγγραφέως, ἄρχεται νὰ καταστρέψῃ τὸ ἐξαίσιον τοῦτο πῆγμα τῶν μολυβδίνων χαρακτηριστῶν· στίχος ὀλόκληρος συντέμνεται, καὶ περισέλλεται εἰς μίαν καὶμόνην λέξιν· μικρὸς παράγραφος μεταβάλλεται πλατυνόμενος εἰς ὀλόκληρον σελίδα. ἐπίθετα κατὰ τριακοντάδας ἐξαλείφονται εἰς τὸ παντελές, καὶ νέα φράσεις παρεντίθενται. Τί ἤθελε πάθει ὁ πρωτογράπτης τοῦ Δονδίνου Στύλζιος, ἢ ἡ κορωνὶς τῶν ραπτριῶν Κ. Μαραδάνη Καρσῶνος, ἂν φέροντες τὸ ἱμάτιον εἰς τὸν παραγγέλλαντα, ἤκουον παρ' αὐτοῦ. “ Ἡῤῥησα κατὰ τρεῖς πόδας, ἐσμικρύνθη κατὰ ἕξ δακτύλους, “ οἱ ὦμοί μου ἐξέλιπον, ἔγινα τρεῖς παχύτερος; „ Δυσυχεῖς ζοιχειοθῆται! ἀνάγκη νὰ ὑπομείνετε τὴν ἀηδίαν ὄλων τούτων τῶν ὀψίμων προσθηκῶν καὶ ἀφαιρέσεων, τὰς ὁποίας ἡ ὄρεξις τοῦ συγγραφέως ὑποδεικνύει. Ἡ φράσις αὕτη, τὴν ὁποίαν ὑπηγόρευσε ἡμικρανία, καθίσταται ἀγνώριστος εἰς τὸν καλὸν αὐτῆς πατέρα, ὅταν δεύτερον τὴν ἀναγινώσκῃ, διὸ καὶ ἀνασκευάζει αὐτὴν καὶ τὴν ἐξαφανίζει. Ἐπὶ δὲ ταύτης τῆς ἄλλης, ὡς μὴ ἰκανῶς ἀνεπτυγμένης, ἐποικοδομεῖ σελίδα ὀλόκληρον. Μόνος ὁ κύριος γινώσκει τὴν ἀγωνίαν τοῦ ἐργάτου, ὅτις ἐπιμόνως διεξελθὼν χειρόγραφον ἀκατάληπτον ἢ ἀνεπίδεκτον ἀναγνώσεως, βλέπει ἑαυτὸν ἠναγκασμένον νὰ μετασκευάσῃ τὸ ἔργον του κατὰ τὰς ἀλλοιώσεις, τοὺς κωδικέλλους καὶ τὰς διορθώσεις τοῦ συγγραφέως. Ποσάκις δὲν ἀναθεματίσθησαν τὰ κακὰ χειρόγραφα καὶ τὰ βρύνοντα διορθώσεων ὑξερογράφων δοκίμια! εἶδομεν δοκίμια ἐπὶ τοσοῦτον γέμοντα παραπομπῶν, ἀστερισκῶν, ζαυρῶν, διπλῶν σταυρῶν καὶ παντοδαπῶν ἄλλων ἱερογλυφικῶν σημείων, ὥστε τὸ κείμενον κατεποντίζετο ὑπὸ τὸν κατακλυσμὸν τοῦτον τῶν μεταβολῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ στοιχειοθέτης, ἀμηχανῶν νὰ διεξέλθῃ τὸ ἀδιεξίτητον τοῦτο χάος, φύρει καὶ συγχέει ἀπελπισμένος σελίδας ὅλας ἤδη συντεθειμένας, καὶ ἀνασυνθέτει ἐξ ὑπαρχῆς.

Παρατήρησον καὶ αὐθις τοὺς ἐξήκοντα κατοίκους τοῦ

μεγάλου τούτου ἐργασηρίου καὶ ἀφ' οὗ ἰδίᾳ περιεργασθῆς τὴν ἰδιαιτέραν θέσιν τῶν ζοιχειοθετούντων, τῶν διαλυόντων, τῶν διορθούντων καὶ τῶν παγιούντων τοὺς χαρακτῆρας εἰς τοὺς σελιδοδόχους, μετάβηθι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ διορθωτοῦ τῶν δοκιμίων, τὸν ὅποιον ἡμεῖς οἱ Ἕλληες ὀνομάζομεν ἀναγνώσῃν, καὶ ὅστις εἶναι ὁ μόνος ἐργάτης τοῦ εὐρυχώρου τούτου καταστήματος, ὅστις ἐργάζεται καθήμενος. Καταδικασμένος εἰς ἀτενῆ καὶ ἀδιάλειπτον προσοχὴν, καὶ ἰκανώτερος πάντων τῶν περὶ αὐτὸν, λαμβάνει ὡς μόνην ἀμοιβὴν τὸν ψόγον καὶ τὴν καταλαλιὰν τοῦ κοινῆ· διὰ μικρὰν παραδρομὴν ἀναθεματίζεται, ἄκρα δὲ προσήλωσις καὶ φιλοπονία καὶ πλήρης εὐδοκίμησις ἐγγυᾶται εἰς αὐτὸν οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἀνενόχλητον ἀσημότητα· ὁ Ἐρασμος ἦτο διορθωτῆς, ὁ ταλαίπωρος Γόλσμθ (1), ὅταν ἐστερεῖτο ἄρτον ἐδιώρθονε, τὰ δοκίμια τοῦ τυπογράφου Ριχαρδίσωνος (Richardson) τοῦ παραγαγόντος τὴν Κλαρίσσην. Τὸν βλέπεις, τὸν ἀπαραίτητον τοῦτον ἄνδρα, δέσμιον εἰς τὴν ἔδραν του ὡς τὸν δεσμότην εἰς τὴν ἄλυσιν. Καθήμενος πλησίον αὐτοῦ παῖς τις ἀναγινώσκει τὸ χειρόγραφον, τὸ ὅποιον ποτὲ σχεδὸν δὲν ἐννοεῖ· ὁ καλὸς οὗτος νεανίας τρέχει κανοναρχῶν μὲ τὸν αὐτὸν τόνον καὶ ποίησιν καὶ πεζογραφίαν, καὶ μυθιστορίαν καὶ ὁμιλίαν ἱεροκήρυκος, ἀναπνέων ἐν τῷ μέσῳ τῶν φράσεων, καὶ ἀνασθητῶν ἐντελῶς εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ στόματός του ἐκφερομένων περιόδων, ὡς ἀναισθητοῦσιν οἱ ἐν τοῖς κήποις ἡμῶν μαρμάρινοι ἔρωτες καὶ νύμφαι εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἐκ τῶν στομάτων καὶ τῶν μηκτύρων αὐτῶν ἀναβράζοντος ἀεναίου κρουνοῦ· χθὲς εἰσερχόμενος εἰς τὸ μυσηριῶδες τοῦτο ἄντρον, εἶδον διορθωτὴν ζηθικὸν, σχεδὸν ψυχρὸν ἰσχυρῶς, προσέχοντα εἰς τὴν ὄξειαν φωνὴν τοῦ ἀχωρίστου συντρόφου του, τοῦ ὁποίου ἡ ἀσίγητος γλῶσσα ἐπρόφερεν ἀνεπισχέ-

(1) Τοῦ Ἕλληος τούτου συγγραφῆως τοῦ διὰ τὰ ἱστορικά του δοκίμια γνωστοῦ εἰς τοὺς Ἕλληνας, θέλομεν καταχωρίσει προσεχῶς εἰς τὸν Ἐρανιστὴν τὴν περιέργον βιογραφίαν.

τως δι' ὅλης ἡμισείας ὥρας τὰς ἐκ νεοφανοῦς τινος νοσολογίας ἐξηγημένας ἀκολουθούσους λέξεις· χολέρα, εὐλογίαι, λαρυγγίτις, ζηθικός κατάρρους, δυσεντερία, τύφος, ἐρεσιπέλας, ὑδροφοβία, κεφαλίτις, ὑδροκέφαλος, ἀποπληξία παραλυσία, τέτανος, ἐπιληψία, βρογχίτις, περικαρδίτις, γαστρεντερίτις κτλ; κτλ. Ἡ τύχη τοῦ δυσυχοῦς διορθωτοῦ μ' ἐκίνησεν εἰς οἶκτον.

Ἄλλην πάλιν ἡμέραν ὁ αὐτὸς πανταναγνώστης ἀνεγίνωσκεν ἐπὶ τῷ ἀγγλικώτερον χειρόγραφον γαλλικόν, περιφέρων θάρραλέως τὰ ἐξῆς *Less ducks knée sonte pass* κτλ; κτλ. ἄπερ εὐφημότερον ἐρμηνευόμενα δηλοῦσι *Les ducs ne sont pas*. Ἐκ δὲ τῆς βαρβάρου ταύτης προφορᾶς τοῦ παιδός, ὁ διορθωτὴς, προσέχων ἄλλως εἰς τὴν κατάλληλον διευθέτησιν τῶν στιγμῶν καὶ τὴν διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων τοῦ ἐργάτου, ἐχρεώζει νὰ μαντεύῃ τὸ ἠκροτηριασμένον κείμενον τὸ ὑπὸ τοσοῦτων νεφῶν καλυπτόμενον.

Ὁ διορθωτὴς προσηλόνει ἐπὶ τῆς κειμένης πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του σελίδος, πᾶσαν τὴν διανοητικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν εἰς αὐτὴν, ὡς εἰς ἐξίαν, συγκεντροῦνται ἢ προσοχῆ, ἢ δύναμις καὶ ὁ λογισμὸς τοῦ μοναδικοῦ καὶ ἐξεστηκότος τούτου ἀνδρός. Τὰ περὶ αὐτὸν φαίνονται ἔρημα καὶ μόνη ὑπάρχει ἡ σελὶς του. Καθὼς δὲ, ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ, φῶς ζωηρὸν καὶ κινούμενον προδίδει τὴν πάροδον τῆς δημοσίου ἀμάξης καὶ διὰ τὴν λάμψεώς του καθίςησι ζοφερώτερον τὸ περικυκλοῦν αὐτὴν βαθὺ σκότος, τοιουτρόπως, ἢ διανοητικὴ ἄκτις, ἢ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐρημικοῦ σπηλαιου τοῦ διορθωτοῦ σελαγίζουσα, παρέχει ἐπαισθητοτέραν τὴν περὶ αὐτὸν ὕλικὴν ἐνέργειαν. Θέλεις νὰ ἀνακαλέσης αὐτὸν ἀπὸ τῆς βαθείας ταύτης ἐκτάσεως; ἐν μόνον μέσον ἔχεις ἀσφαλές· ἐπίσχες τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κρατοῦντος τοῦ χειρόγραφου παιδός. Παρευθὺς ἢ κίνησις τῆς μηχανῆς παύει, ὁ διορθωτὴς, ἀποβάλλων αἴφνης τὸ ἕτερον τοῦτο ζεῦγος τῶν ἀναπληρωτικῶν καὶ ἀπαραιτήτων ὀφθαλμῶν, ἀνακύπτει, ἀφίνει στεναγμὸν, φέρει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ μετώπου του, καὶ ὑποδέχεται τὸν εἰσελθόντα μὲ τρόπον ἡμέρον καὶ φιλοφρονητικόν.

Συνήθως οί διορθωταί εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων οἵτινες εἶναι ἄξιοι, νὰ πράξωσί τι καλλήτερον ἀλλὰ τῶν ὀποίων ἀποπλανηθέντων ἅπαξ τῆς οἰκείας ὁδοῦ, ἀμηχανεῖ ἡ κοινωνία νὰ μεταχειρισθῆ καταλλήλως τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἰκανότητα. Ὁ διορθωτὴς πρέπει νὰ ἔχη ὄμμα ὄξυ καὶ ἐρευνητικόν, νὰ ᾔηται καλὸς γραμματικὸς, καὶ πρὸς τούτοις νὰ γνωρίζῃ ὄχι μόνον τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναφορικὴν ἐκάστης λέξεως ἀξίαν ἐκτὸς δὲ τούτου, νὰ ᾔηται ἐξοικειωμένος μὲ τὰς ξένας γλώσσας, καὶ τοὺς τεχνικοὺς τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ὄρους. Τὸ ἔργον του δὲν περιορίζεται εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν παροραμάτων, ἀλλὰ χρεωσθεῖ νὰ διορθώσῃ καὶ τοῦ σύγγραφέως τὰ λάθη. Ἐπαναλήψεις τῶν αὐτῶν λέξεων, ἐσφαλμένοι παραστάσεις, βαρβυρισμοί, φράσεις ἀτελεῖς ἢ σκαιῶς ἐκπεφρασμένοι, ὑπερβολαὶ πέραν πάσης πιθανότητος ἐξηρημένοι, κἀνὲν τούτων δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν του· εἰς τὰ πάθη ταῦτα δὲν ἐπάγει αὐτὸς τὸ φάρμακον, ἀλλ' ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην τῆς ἰάσεως. Ἄνθρωπος διανοητικὸς, εἶναι συγχρόνως καὶ χειροτέχνης ἄριστος, γνωρίζων ὅλην τὴν ὑλικὴν ἐργασίαν τῆς στοιχειοθεσίας καὶ τῆς πίεσεως. Ἐκλελεγμένος ἐκ τῶν νοημονεστέρων ἐργατῶν, περὶ ὠνᾶνωτέρω διελάβομεν, ἐνίστε προχωρεῖ διαδοχικῶς προβιβαζόμενος μέχρι τοῦ πρώτου, ἤτοι τελευταίου καὶ ὀριστικοῦ ἐπιδιορθωτοῦ, ἐπιτετραμμένου νὰ θέτῃ ἐπὶ τοῦ δοκιμίου τὴν λέξιν . . . τ υ π ὡ σ ι μ ο ν, σύμβολον τοῦ ἀμεταθέτου, δι' οὗ πολλαπλασιάζεται ἐπ' ἄπειρον ἡ ἀσήμαντος αὐτῆ ἢ ἐξαισία συγγραφῆ καὶ διασκορπίζει εἰς τὸν κόσμον τὸν ὅποιον παρίησι στοχασμόν.

* Ἄς ἀφήσωμεν ἐν εἰρήνῃ τοὺς διορθωτὰς, ἄς καταβῶμεν εἰς τὸ κατώγειον καὶ ἄς κατευθύνωμεν τὸ βῆμα πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν, ὅθεν ἐξέρχεται βροντώδης, βαρὺς καὶ συνεχῆς ἤχος, ὁμοῖος μὲ τὸν ἤχον τῆς νεφελογενοῦς βροντῆς. Ἀνοίγοντες τὴν θύραν βλέπομεν δεκαεννέα κολοσσαῖα ἀτμοκίνητα πιεστήρια, διηρημένα εἰς τρία τάγματα συνάμα κινούμενα. Ἡ σύγχρονος περιτροφὴ τῶν πολυ-

συνθέτων τούτων μηχανῶν, οἱ ἀνατεινόμενοι οὗτοι σιδηροῖ βραχίονες, οἱ γογγίζοντες κύλινδροι, οἱ ἰμᾶντες οὗτοι οἱ ἐν ῥοπή ὀφθαλμοῦ διατρέχοντες τὰς ἑλλειπτικὰς ἢ σφαιροειδεῖς τροχιάς των, ὁ τακτικὸς οὗτος ἤχος ὁ μὲ τὰ τοῦ ὠρολογίου ὁμοιος· αὕτη ἡ τυφλὴ ὡς ὁ θάνατος δύναμις, ἣτις συνέχει τὰ πάντα, ἔχει τι φοβερὸν καὶ φρίκης πρόξενον ἐνώπιον τοιαύτης θέας. Ἐπέχεις τὸ βῆμα πρὸ τῆς εἰσόδου, ἦκιστα διατεθειμένος, νὰ ὑποβληθῆς ζῶν εἰς τὸ πιεστήριον, καὶ μὴ θεωρῶν ἔτι σεαυτὸν τυπώσιμον.

Ὁ νοῦς ὁ διέπων τὰς τρομερὰς τοῦ μηχανισμοῦ τούτου κινήσεις, ἐδρεύει εἰς ἰδιαίτερον οἰκοδόμημα, ὅπου ἡ ἀτμοκίνητος μηχανὴ ἐπιτελεῖ ἐν σιωπῇ τὰς ἀδιακόπους ἐργασίας της. Μὴ τὸν ἐνοχλήσωμεν, ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν τυπογραφικὴν ἀλλ' εἰς τὴν μεγάλην ἐπιστήμην τῆς νεωτέρας μηχανικῆς, ἣτις κατέστησεν ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως ὑποτελεῖς τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν εὐπαθειῶν ἡμῶν· ἰκανὴ ἄς λογισθῆ ἡ περιγραφὴ μόνου τοῦ γραμματικοῦ τῆς ἐργασίας μέρους.

Τὸ κάτω μέρος ἐκάστου τῶν εἰρημένων δεκαεννέα ἀτμοκινήτων πιεσηρίων συνίσταται εἰς κλίνην τινα ἢ τράπεζαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας τίθενται ἐκατέρωθεν κατὰ τὰ ἄκρα οἱ δύο ζοιχειόδεσμοι ἦτοι σιδηροῖ πίνακες, οἵτινες συνέχουν τοὺς πρὸς τύπωσιν ἐκατέρων τῶν ὄψεων παντὸς τυπογραφικοῦ φύλλου παρασκευασμένους χαρακτήρας. Ὡθοίμενοι παρὰ τῆς μηχανῆς οἱ τύποι οὗτοι προχωροῦσι καὶ ἀναχωροῦσιν ὀριζοντίως ὁμοῦ μὲ τὴν ἔχουσαν αὐτοὺς τράπεζαν, καὶ ἀκολουθοῦσιν ἕκαστον τῶν παλμῶν τοῦ ἀτμοκινήτου γίγαντος· μεταξὺ κινουμένους τοὺς τύπους τούτους, συναπαντῶσιν διαγωνίως ἑπτὰ κύλινδροι μελανοῦχοι καὶ ἐπιχρίουσι τοὺς χαρακτήρας, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιστρέφουν διὰ νὰ μεταλάβωσιν αὐθις, πρὸς μέγαν μέλανα καὶ ἀδιακόπως περιστρεφόμενον κύλινδρον συντριβόμενοι τὴν εἰς τὴν ἐπομένην ἐπίχρισιν ἀναγκαίαν μελάνην. Ὁ μέγας οὗτος κύλινδρος, ὅστις εἶναι χυτὸς, τρέφεται ἀπὸ μέγιστον ὄγκον μελάνης, στρεφόμενον ὡσαύτως καὶ ἔχοντα τὸ

ἄστέιον ὄνομα τοῦ δόκτορος. Οἱ ἐπτά μικρότεροι κύλινδροι, ἐξ ὕλης μαλακωτέρας κατασκευασμένοι καὶ στιλπνοὶ ὡς ἡ ἔβενος, ὁμοιάζουσι τὸ δέρμα νεάνιδος Ἀφρικανῆς. Ὑπεράνω τῆς σαιίδος, τῶν τύπων, καὶ τῶν μελανωτῶν, ὑπάρχουν δύο μεγάλοι κύλινδροι περιβεβλημένοι φλανέλλαν, καὶ παρ' αὐτοῖς, ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ παῖς μόλις δεκαετῆς διαχειρίζεται βουνὸν χάρτην ἐπὶ τραπέζης τινος κατακειμένου. Ὁ Καρλύλιος (Carlyle), συγγραφεὺς ἀρχαίτυπος, ὀνομάζει τὸν παῖδα τοῦτον ἡγεμόνα τοῦ κόσμου· αὐτὸς τῷ ὄντι καθίστησι χρήσιμους ὅλους τοὺς ὑπὸ τὴν ἀσθενῆ χεῖρα του τροχούς· ἅμα κινηθῆ ἡ κάτω σανὶς, θέτει ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου κυλίνδρου ἐν φύλλον χάρτου, τὸ ὁποῖον συνεχόμενον ὑπὸ δύο ταινιῶν, συμπεριστρέφεται μετὰ τοῦ κυλίνδρου, συναπαντὰ τὸ πρῶτον στοιχειόδεσμα ἤδη μελανωμένον, ἀπομάσσεται τὸν τύπον τῶν χαρακτήρων, ἀναρπάζεται ὑπὸ τοῦ ἐτέρου κυλίνδρου, καὶ συμπεριστρέφεται μετ' αὐτοῦ, προτείνει τὸ ἀτύπωτον μέρος εἰς τὸν δεῦτερον στοιχειόδεσμον καὶ τέλος καταπίπτει εἰς τὰς χεῖρας δευτέρου τινος παιδὸς ἰσαμένου ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἄκρου τῆς μηχανῆς, ὅστις λαμβάνει τὸ τυπωμένον φύλλον καὶ τὸ θέτει ἐπὶ τῆς θημωνίας τῶν ἄλλων.

Διὰ τῆς θαυμαστῆς ταύτης μεθόδου, δύο παῖδες, ἐργαζόμενοι ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης ὀγδόης, ἐξαιρουμένης μονοῶρου ἀναπαύσεως, τυπонуσι διὰ πᾶσαν ὥραν χίλια φύλλα, τοῦτέστιν χιλιάκις ἑκκαίδεκα σελίδας, μετὰ τῶν τυχόν παρενθέτων ξυλογραφιῶν· ἐν καὶ μόνον πιεστήριον παράγει καθ' ἑκάστην ἑκατὸν ἑννεήκοντα δύο χιλιάδας σελίδας ὀκταπύχου φύλλου. (1)

(1) Παρὰ τῇ ἐκ Ἀθήναις Βασιλικῇ τυπογραφίᾳ ὑπάρχει ἐν χρήσει πιεστήριον Κολομβιανὸν ἐπιλεγόμενον, ἀπὸ τῆς πόλεως Κολομβίας ἐν ἣ κατὰ πρῶτον ἐπενοήθη τὸ εἶδος ταῦτο τῶν μηχανικῶν πιεστηρίων κατὰ μηδὲν ἄλλο διαφέρον τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων, εἰμὴ ὅτι τὸν ἀτμὸν ἀναπληροῦσι αἱ χεῖρες τεσσάρων ἐργατῶν κινούντων τὴν μηχανήν

Τὸ ἄνω πάτωμα περιέχει εἴκοσι τρία συνήθη πιεστήρια, ὃν ἕκαστον ὑπηρετεῖται ἀπὸ δύο πιεστὰς, ὁ εἷς τῶν ὁποίων μελανώνει τοὺς χαρακτήρας διὰ τοῦ κυλίνδρου, ἐνῶ ὁ ἕτερος, γυμναστικόν τινα ἀναδύμενος ἄγωνα παντοδαπῶν κινήσεων πάροχον, θέτει τὸν χάρτην ἐπὶ τῶν χαρακτήρων, τὸν ἀφαιρεῖ πάλιν, καὶ στρέφει τὰ μοχλὰ τοῦ πιεστηρίου εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ τύπωσις. Οἱ δύο οὗτοι ἐργάται συναλλάσσονται, λαμβάνοντες διαδοχικῶς ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ πολλὴν καὶ δεξιότητα καὶ ῥώμην. Τὰ πιεστήρια τοῦ κυρίου Κλόβη τὰ διά τε τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῆς χειρὸς κινούμενα ἀσχολοῦνται ἤδη εἰς τὴν τύπωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ Βρούνου εἰς δίπτυχον φύλλον ἐκδιδομένης ἱερᾶς γραφῆς τῆς τριμηνιαίας ἐπιθεωρήσεως, καὶ δεκαοκτῶ παντοδαπῶν ἄλλων συγγραμμάτων, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον μέθοδος τοῦ ὑγιαινεῖν, πλουτεῖν καὶ σωφρονεῖν, σύγγραμμα δημοτικόν, δημοσιευόμενον εἰς τριακοσίας χιλιάδας ἀντιτύπων ἐκ τῶν ὁποίων εἴκοσι χιλιάδες δαπανῶνται καθ' ἑκάστην.

Ἄλλὰ τὸ ὥρολόγιον ἐσήμανε μίαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν. Οἱ θορυβώδεις ἤχοι, οἱ ἐκ τοσοῦτων ἀνομοίων ἔργων προερχόμενοι παύουσι διὰ μιᾶς· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς ἀναπαύσεως ὥρα, ἡ στιγμή καθ' ἣν γέονται οἱ τριακόσιοι τεσσαράκοντα ἐργάται τοῦ καταστήματος. Ὁ σοιχειολύτης καταστέλλει τὸν κεκμηκότα βραχίονά του, καὶ παραιτοῦν, ὁ διορθωτῆς, τὴν στοιχειάγραν, ὁ στοιχειοθέτης, τὸν στοιχειοδόχον, ὁ στοιχειοδέτης, τοὺς σελιδοδόχους, τὰς σφήνας καὶ τὴν σφύραν, ὁ τῶν δοκιμίων διορθωτῆς, χωρισθεὶς τοῦ ἀχωρίστου συντρόφου του σκορδινᾷται καὶ ἀνεγείρεται σχολαίως. Οἱ τροχοὶ καὶ οἱ ἔμβολοι τῆς ἀτμοκινήτου μηχανῆς σιωπῶσι, ὁ δόκτωρ ἀκίνητεῖ, ὁ παῖς μεταβαίνει ὡς δαιμόνιον τι ἀπὸ τοῦ γραμματικοῦ θρόνου του, πάντες δὲ οἱ μικροὶ οὗτοι δαίμονες, ὡς τοὺς ὀνομάζουσιν

διὰ τῆς περιστροφῆς τοῦ παρέχοντος τὴν ὄθησιν τροχοῦ. Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ.

χια δύο πεγκῶν (pence) (1) ἄξια καὶ εἰς ἄλλο τι εἶδος κυλινδρικοῦ πουνδιγγίου, μέλανος καὶ λαμπροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ λαὸς ὀνομάζει *golly-polly-pudding* αἱ μερίδες τοῦ μετὰ γεωμήλων καὶ κραμβῶν ἐψημένου βοείου κρέατος, καὶ τῶν ὁποίων ἐκάστη τιμᾶται ἑπτὰ πεγκῶν, γαργαλίζουν ὀλιγώτερον τὴν ὄρεξιν των. Ἴδου ἕτερός τις πρὸς ἄλλο μέρος δρομαίως διευθυνόμενος, φέρων κρατῆρας κασσιτέρου ἀποστίλβοντος καὶ πλήρεις ζιθου ἀφρίζοντος. Οὐδεμία κίνησις, οὐδεὶς ἦχος· τὸ πᾶν ἐστὶ ἡρεμία καὶ σιωπή· τὰ ἐργαστήρια φαίνονται ἔρημα ἐργατῶν· οἱ στοιχειοθέται βαρυνθέντες τὴν ὀρθίαν τοῦ σώματός των ζᾶσιν, κατακλίνονται εἰς τὰ μεταξὺ τῶν γραμματοθηκῶν των διαστήματα, καὶ γεύονται αὐτόθι, μόλις ὄρατοὶ εἰς τὸν ἀναζητοῦντα αὐτοὺς τῷ θεατοῦ ὀφθαλμόν.

Ὁ διορθωτῆς καταγίνεται εἰς τὸ αὐτὸ ἔργον, καὶ δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἐκ τῶν διτιτῶν ἡδονῶν, τὰς ὁποίας διὰ μιᾶς ἀπολαμβάνει, ἡ ἀνάπαυσις δὲν εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ζωηρά! Ἐν τούτοις ἡ ἀτμοκίνητος μηχανὴ ἢ παρέχουσα τὴν ὠθησιν εἰς τὰ δεκαεννέα πιεστήρια δὲν μένει ἀμέτοχος τῆς ἐστιάσεως· καταβιβρώσκει καὶ αὐτὴ τὰς ἀφθόνως παρατιθεμένας ἐλαιώδεις ὑλας αἵτινες τὴν ζωογονοῦν.

Ἄλλ' ἡ δευτέρα μετὰ μεσημβρίαν ἦλθεν, ἡ δὲ ἐνέργεια ἐπανέρχεται. Ἄς εἰσελθῶμεν καὶ πάλιν εἰς τὸ τυπογραφικὸν ἀνάκτορον τοῦ Κ. Κλόβη μετὰ τῶν ἤδη ἐμπεπλισμένων ἐργατῶν· εἰσερχόμενος εἰς νέον ἄλλο ἐργαστήριον βλέπεις γυμνὸχειρας τινας, τοὺς μὲν καθημένους κατέναντι μικρᾶς τραπέζης ὀλίγον κατωτέρω τῶν παραθύρων ἀνυψουμένης, τοὺς δὲ πλησίον ἄλλης τραπέζης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου κειμένης, καὶ ἄλλους τέλος ἰσταμένους παρὰ τὸν ἀπέναντι τῶν παραθύρων τοῖχον καὶ ἐρείδοντας ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἀριστερόν των ὤμον. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶναι δέκα καὶ ἀπέχουσιν ἀλλήλων ἐξ ἴσου. Ἀλλὰ τί παθόντες κινοῦνται σπασμωδικῶς; τί σημαίνουν τὰ παράδοξα ταῦτα

(1) Εἰκοσιτεσσάρων λεπτῶν.

Κρατῶν τορύνην μικροτέραν ἢ μεγαλητέραν κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ χαρακτῆρος, γεμίζει τὴν ὀπὴν, περὶ ἧς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐκ μετάλλου ρευστοῦ, διὰ τὰ εὐκολύνη δὲ τὴν εἰς μήτραν εἰσχώρησιν αὐτοῦ φέρει ὀρμητικῶς τὴν χεῖρά του ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, τὴν καταβιβάζει πάλιν μετὰ τυναγμοῦ, ἀνοίγει τὸν κῦβον καὶ ἐκβάλλει τὸ γράμμα, τὸν κλείει καὶ τὸν γεμίζει πάλιν, χειρονομεῖ ἐκ νέου καὶ ἐπαναλαμβάνει συνεχῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην κατασκευάζων τετρακόσια μέχρι πεντακοσίων γράμματα καθ' ὥραν. Ἐπειδὴ δὲ ἐργάζεται γυμνοὺς ἔχωντ οὐς βραχίονας κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῷ κατασῆματι ἔθος, εἶναι ἀδύνατον τὸ ρευστὸν καὶ ζέον μέταλλον τὸ ἀπὸ τῆς χοάνης ἀναπηδῶν καὶ πανταχόσε διαχεόμενον νὰ μὴ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῆς σαρκὸς, τὴν ὁποίαν κατακαίει καὶ μελανοῖ. Οἱ χαρακτῆρες μόλις σωρευθέντες πρὸ τοῦ χωνευτηρίου, μετατίθενται ἐπὶ τραπέζης τινος καὶ παῖς ἐπιλαμβάνεται αὐτῶν ἔργον αὐτοῦ εἶναι νὰ συντέμνη πρὸς τὸ ὀρισμένον ἐπὶ τούτῳ μέτρον τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουσιν ἐν τῇ χύσει διπλάσιον τοῦ προσήκοντος μῆκος, ὅπως τὸ μέταλλον ὑπὸ τοῦ ἰδίου βάρους πιεζόμενον γεμίξῃ καλῶς ὅλα τῆς μήτρας τὰ κοιλώματα. Παρατήρησον τὸν παῖδα τούτον· τὸ ὠχρὸν καὶ πελιδνὸν πρόσωπόν του ἀναγγέλλει τὴν δηλητήριον ἐνέργειαν τοῦ μιγνυομένου εἰς τὴν χύσιν στίμμεως, ὅπερ ἐστέρησε δύο δακτύλων, τοῦ δείκτου καὶ τοῦ ἀντίχειρος, στοιχειοθέτην τινὰ μεταχειριζόμενον χαρακτῆρας ἀρτιχύτους.

Εὐφύης τις νεανίσκος δύναται νὰ ἰσοτομήσῃ δύο καὶ τρεῖς χιλιάδας γραμμάτων καθ' ἐκάστην ὥραν· ἀλλὰ τοῦτο καὶ μόνον δὲν ἀρκεῖ, ἀπαιτοῦνται προσέτι τέσσαρες ἄλλαι ἐργασίαι διάφοροι. Τρίβωσιν αὐτὰ κατὰ πρῶτον ἐπὶ τινος λείας πέτρας, ἐξομαλύνοντες οὕτω τὸ τραχὺ καὶ ἀνώμαλον αὐτῶν, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρασκευάζουσιν ὡσαύτως δισχιλία μέχρι τρισχιλίων κατὰ πᾶσαν ὥραν. Μετὰ ταῦτα παρατάττουσιν αὐτὰ κατὰ στίχον ἐπὶ κανόνος τινος ὁμοίου μὲ στοιχειοδόχον ἐνὸς πήχεως τὸ μῆκος, τρισχιλία μέχρι τετρακισχιλίων καθ' ἐκάστην ὥραν· τρί-

τη τις ἔργασία ὁμαλύνει καὶ ἐξισώνει τὸ κάτω ἄκρον ἐκάστου γράμματος, τὸ ὁποῖον ἐξεταζόμενον μετὰ ταῦτα διὰ μικροσκοπίου, ἀπορρίπτεται ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς του εἶναι κακόμορφος, ἀτελῶς ἐσχηματισμένος ἢ ἰσχνότερος τοῦ δέοντος, καὶ τέλος ἀπαριθμῶνται καὶ καταγράφονται διὰ τὰ λαμβάνωσιν ἐξ αὐτῶν οἱ στοιχειοθεταὶ ὅταν ἡ χρεῖα τὸ καλῆ. Τοιοῦτοτρόπως ρεῖθρον ἀένναον νέων χαρακτήρων, πεντήκοντα χιλιάδων καθ' ἐκάστην, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, κυκλοφορεῖ κατα τὴν Δέλησιν τοῦ Κ. Κλόβη δι' ὄλων τῶν φλεβῶν τῆς τυπογραφίας του. Αἷμα ζωοποιὸν ἐπαρκοῦν εἰς ὅλας τὰς χρεῖας, ἐκπληροῦν ὅλας τὰς ἀνάγκας τὰς ἤκιστα προσδοκητὰς, καὶ δι' οὐ δύναται ὁ τυπογράφος νὰ ἐπιχειρήσῃ ὄλων συγχρόνως τῶν παραδιδομένων αὐτῷ χειρογραφῶν τὴν τύπωσιν.

Ἡ εἰς τὰς τυπογραφίας προσάρτησις χυτηρίου παρέχει μεγίστην βοήθειαν. Δι' αὐτοῦ ὁ τυπογράφος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ περιμείνῃ τὴν διάλυσιν τῶν τύπων, τὸ δὲ χειρόγραφον ἀπαλλάττεται τῆς περιττῆς καὶ ἐπιζημιῶν καθάρσεως εἰς ἣν συνήθως ὑποβάλλεται δι' ἔλλειψιν χαρακτήρων. Ἄλλοτε, ἡμεῖς αὐτοὶ, συντάκται τῆς Τριμηνιαίας Ἐπιθεωρήσεως ἡμεν ἀναγκασμένοι νὰ παραδίδωμεν τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς ἐκδόσεως, τὸ χειρόγραφον ἐκάστου φυλλαδίου. Τώρα δυνάμεθα, κατόπιν τῶν πραγμάτων βαδίζοντες, νὰ παρακολουθήσωμεν τὸ ταχὺ τοῦ πολιτισμοῦ βῆμα καὶ νὰ στείλωμεν τὴν τρίτην τὸ πρῶτ' ὄλον τὸ χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ δημοσιευθῆ ἐν εἴδη βιβλίου τὴν προσεχῆ κυριακῇ. Τοιοῦτοτρόπως ἐκτείνεται ὁ κύκλος ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιστρέφεται ἡ βιομηχανικὴ τῆς τυπογραφίας δύναμις. Οἱ στοιχειόδεσμοι τοῦ συγγραμμάτος σου δύναται νὰ διατηρηθῶσιν κατὰ τὴν χρεῖαν ἐπὶ ἓν ἔτος ἀδιάλυτοι, καὶ τὰ τυπογραφικὰ σου δοκίμια νὰ σαλῶσιν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὁ Κ. Κλόβης στέλλει τοιαῦτα δοκίμια εἰς τὰς Ἰνδίας τὰς τε ἀνατολικὰς καὶ τὰς δυτικὰς, τὸ δὲ περιεργότερον, δημοσιμεύει κατὰ μῆνα σύγγραμμα τοῦ ὁποίου τὰ τυπογραφικὰ

δοκίμια διορθοῦνται εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ὁ ἀτμὸς τὰ διαπορθμεύει πέραν τοῦ ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ὁ ἀτμὸς τὸ παραδίδει εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν κοινόν. Τὰ μεταξὺ διαστήματα μηδενίζονται, καὶ τὰ ἐμπόδια ὑποχωροῦσι πάντα καὶ καταπίπτουσι. Ἄν ἀπαιτεῖται δευτέρα ἔκδοσις, ἐπιτελεῖται αὕτη διὰ τῶν συντετηρημένων τύπων, ἡ δὲ πρόνοια αὕτη παρέχει εὖωνον τοῦ βιβλίου τὴν ἀπόκτησιν.

Ἐποῖα δύναμις! ὅποια μαγία εἰς τὴν καταπληκτικὴν ταύτην διάδοσιν τῆς διανοίας!

Οἱ παρὰ τῷ Κ. Κλόβη ὑπάρχοντες ἤδη ἀδιάλυτοι τύποι, ὧν ἕκαστος ἔλκει βάρους ἑκατὸν σχεδὸν λιτρῶν, συνίστανται εἰς χιλίους ἑξακοσίους. Αἱ γραμματοθηκαὶ περιέχουσι χαρακτῆρας τόνων ἑκατὸν τὴν ὁλκὴν. Οἱ στερεότυποι τύποι ἔλκουσι περὶ τοὺς δισχιλίους τόνους. Ὑπάρχουν προσέτι ξυλογραφίας πίνακες (clichés) περὶ τὰς πενήκοντα χιλιάδας ὧν τὰ ἔκτυπα ζέλλονται εἰς Ἀμερικὴν.

Ὁ τρόπος τοῦ στερεοτυπεῖν εἶναι περίεργος καὶ ἄξιος συντόμου περιγραφῆς· ἐκμάσσουσι κατὰ πρῶτον ἐπὶ γύψου τὸν στοιχειόδεσμον, μετὰ ταῦτα ἐπιχέουσι ἐπὶ τοῦ γυψίνου τούτου τύπου τετηκὸς μέταλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντιτυποῦνται σύμπαντες οἱ ἀποτελοῦντες τὸν στοιχειόδεσμον χαρακτῆρες, συναφεῖς ἤδη καὶ συνεστηκότες· τοῦτο δὲ τὸ ἔντυπον δύναται νὰ παραγάγῃ ἑκατοντακισχίλια μέχρις ἑκατοντακισμυρίων ἀντιτύπων, ὅταν ἡ τύπωσις γίνεται μετὰ προσοχῆς.

Ὁ Κ. Κλόβης ἐστερεοτύπωσε δεκατρεῖς ἱερὰς γραφὰς, δεκαπέντε λεξικά καὶ διάφορα θρησκευτικὰ συγγράμματα, τὰ ὅποια αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ πληροῦσιν ἐν κατώγειον καὶ ἀποτελοῦσι τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου τῶν ἐντύπων, ἐκτὸς δὲ τούτων παντοδαπὰ ἄλλα συγγράμματα, οἷον τὸν Ἰωάννην (Don Juan) τοῦ Βύρωνος καὶ τὰς μελέτας τοῦ Ἑρβεῦ [Hervey], τὸν Βίον τῶν Κλεπτῶν καὶ τὴν εὐσεβῆ ἀλληλογραφίαν τοῦ Βουννάνου (Bunyan). Διακοσίων δὲ χιλιάδων λιρῶν στερλίνων κεφάλαιον ὑπάρχει ἰδίως ἀποτεταγμένον πρὸς ἔκδοσιν συγγραμμάτων θρησκευτικῶν.

Εἰς ἄλλο μέρος τοῦ καταστήματος ἀποτίθεται καὶ παρασκευάζεται ὁ χάρτης, ὅστις πρέπει νὰ βραχῆ ἢ πρὸ τῆς τυπώσεως καὶ νὰ ξηρανθῆ μετὰ τὴν τύπωσιν. Ἡ πρώτη τῶν δύο τούτων ἐργασιῶν ἐκτελεῖται ἐντὸς δωματίου μικροῦ, περιέχοντος τρεῖς δεξαμενάς πλήρεις ψυχροῦ ὕδατος. Ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας ἐργάτης ἔχων γυμνοὺς τοὺς βραχίονας καὶ ἐρυθροὺς τοὺς δακτύλους καὶ ὑποδεδημένος κοθόρνους [sabots], βυθίζει δις εἰς τὴν δεξαμενὴν ἐκάστην δεσμίδα, ἣτις τιθεμένη μετὰ ταῦτα εἰς πιεστήριον πιέζεται ἐπὶ δώδεκα συναπτὰς ὥρας. Ὁ οὕτω βραχεῖς χάρτης καθίσταται εὐχρηστος πρὸς τύπωσιν μετὰ δύο ἡμέρας, ὅταν δὲ ὁ καιρὸς δὲν εἶναι πολὺ θερμὸς, ὁ χάρτης διατηρεῖται ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἐπὶ τοσοῦτον ὑφυγρος, ὥστε νὰ ἀπομάσῃ τὴν ἐπιχρίουσαν μελάνην. Μετὰ τὴν τύπωσιν, τὰ φύλλα τίθενται ἀνὰ χίλια περίπου εἰς δύο δωμάτια ἔχοντα θερμοκρασίαν ἐννεήκοντα βαθμῶν κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Φαρεγγεΐτου (Farhenheit) ὑπολογιζομένην (1) καὶ ὑποδιαίρουσιν μετὰ ταῦτα εἰς τετράδια δεκατεσσάρων ἢ δεκαἕξ φύλλων ἕκαστον· διὰ δὲ μικρὰς τιμὰς ῥάβδου, ἐχούσης διασταύρωμα κατὰ τὸ ἄκρον, ἀναρτῶνται ἐπὶ κεραιῶν τινῶν πλησίον τῆς ὀροφῆς διευθετημένων καὶ μένουσιν αὐτόθι ἐπὶ δύο ὥρας τοῦλάχιστον· τοιοῦτοτρόπως ξηραίνεται τὸ κάθυγρον τοῦ τε χάρτου καὶ τῆς μελάνης. Εἶναι δυνατὸν νὰ βραχῶσι διακόσιοι δεσμίδες χάρτου καθ' ἡμέραν καὶ νὰ ξηρανθῶσι τετρακόσιοι ἀνὰ πᾶσαν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων περίοδον. Μετὰ τὴν ξήρανσιν, τὰ τετράδια συνωθούμενα διὰ τῆς ῥάβδου τὸ ἐν ὑπὲρ τὸ ἄλλο καὶ ἐπ' ἄλληλα τιθέμενα ἀποτελοῦσι, σωροὺς ἐκτύπου χάρτου, τοὺς ὁποίους ἢ αὐτὴ ῥάβδος ὑπείσερχομένη καταβιβάζει· στοιβάζουσιν ἔπειτα αὐτὰ ἀνὰ εἰκοσιτέσσαρα εἰς θημωνίας καὶ σημειοῦται ἐπὶ παντὸς τετραδίου ἐκάσης θημωνίας τὸ αὐτὸ γράμμα Α, Β, C, D, μέχρι τοῦ Ζ. Στρατὸς παιδῶν δωδεκαετῶν, ζωηρῶν καὶ νοημόνων,

(1) Ἦτοι 26,068 τοῦ Ῥεωμέτρου.

διερχόμενος δι' ὄλων τῶν Δημωνιῶν ἀφαιρεῖ ἀφ' ἐκάστης φύλλον ἓν, καὶ συναθροίσας οὕτω εἰκοσιτέσσερα, ὅσα συνήθως ἀπιτελοῦσι τὸν τόμον, τὰ παραδίδει εἰς τὸν παραβολέα (collationneur), ὅστις βεβαιοῖ τὴν ἀκρίβειαν τῆς συνεχείας αὐτῶν· ἀφ' οὗ δε καὶ αὐθις ὑποβληθῶσιν εἰς πίεσιν τὰ φύλλα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σύνολον τοῦ συγγράμματος ἀποτίθενται ὁμοῦ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ σχηματίζουσι Δημωνίας ἐχούσας ὕψος ἕνδεκα περίπου ποδῶν. Ἐνταῦθα λαμβάνουσι πέρασ αἱ τυπογραφικαὶ μεταμορφώσεις καὶ ἄρχεται τὸ ἔργον τοῦ βιβλιοδέτου.

Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος παῖδες, οἰονοὶ δόλιχόν τινα ἀγωνιζόμενοι, διατρέχουσι χιλιάκις τῆς ἡμέρας ὀγδοήκοντα τεσσάρων περίπου ποδῶν ἕκτασιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐκτείνονται ἐξοιβασμένοι αἱ τοῦ ἐντύπου χάρτου Δημωνίαι.

Ἡ χαρταποθήκη περιέχει ἑπτακισχιλίας δεσμίδας κατὰ σωροὺς εἰκοσι ποδῶν ὕψους διευθετημένας. Ἐξ αὐτῶν καθ' ἑβδομάδα τυπύονται χίλια καὶ πεντακόσια, ὧν ἐκάστη περιέχει πεντακόσια φύλλα τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἑννέα τετραγωνικῶν δακτύλων καὶ τριῶν ὀγδῶν τὸ μέγεθος· ἂν τὰ φύλλα ταῦτα πεταγθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τινος τόπου ἔχοντος πλάτος εἰκοσιδύο δακτύλων καὶ ἑνὸς τέταρτου, ἤθελον σκεπάσει χιλίων διακοσίων τριάκοντα μιλίων ἕκτασιν, ἐξ ὧν τὰ διακόσια ἐξήκοντα τρία ἤθελον κατέχεσθαι ἀπὸ τὸ ἐντυπον μέρος τοῦ χάρτου. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται, κατὰ τὴν παρατήρησιν γνωρίμου τινος κυρίας καὶ περὶ τὸ ὑπολογίζεν δοκίμου, ὅτι ὁ παρὰ τοῦ Κ. Κλόβη τυπούμενος χάρτης εἶναι ἱκανὸς πρὸς κατασκευὴν τριακοσίων πενήκοντα χιλιάδων μεσοφουσάνων (jurons) συνήθους μεγέθους, καὶ ἐπιτηδείων γὰρ σολίσωσι τριακοσίας πενήκοντα κυρίας συγκαταβαινούσας νὰ δεχθῶσι τοιαύτην περιβολήν. Ἡ ἔτησία δαπάνη τοῦ χάρτου ἀνατείνει εἰς 100, 000 λίρας σερλίνας, ἡ δαπανωμένη μελάνη ἔλκει βάρους χιλίων διακοσίων λιτρῶν καὶ τιμᾶται, λιρῶν σερλιῶν 1500.

Φρονεῖς ὅτι ταῦτα μόνον εἶναι τῆς τυπογραφικῆς τέχνης τὰ

κατορθώματα ἀπατάσαι θέλεις τὴν ἰδῆ εἰσβάλλουσιν εἰς τῆς ζωγραφικῆς τὴν ἐπικράτειαν· χάρις εἰς νέαν τινα ἐπινοίαν τοῦ Κ. Καρόλλου Κνίγχτου, ἡ τυπογραφία χρωματίζει ταχέως καὶ εὐκόλως τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας, καὶ παρέχει αὐτοὺς ὄχι μόνον εὐωτονέτους, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐντελέστερον ἐξειργασμένους. Παρατήρησον τὸ τετράγωνον ἐκεῖνο δοχεῖον τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου κείμενον ἀνθ' ἐνὸς ἔχει τέσσαρα πώματα, ἐν ἑφ' ἐκύστης τῶν πλευρῶν συνηρμωμένον, τὰ ὅποια διαδοχικῶς ἐπικύπτοντα κλείουσι προσφυῶς τὸ δοχεῖον. Ἐκ τῶν πωμάτων τούτων, τὰ ὅποια ὑποβάλλονται εἰς πίεσιν, τὸ μὲν μεταδίδει εἰς τὸν ἐν τῷ δοχείῳ τεθημένον χάρτην τὸ γλαυκόν, τὸ δὲ τὸ κίτρινον, τὸ τρίτον τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ τέταρτον τὸ μέλαν χρῶμα· αἱ δὲ τέσσαρες αὗται ἐργασίαι διαδοχικῶς ἐπιτελούμεναι ἀρκούσι πρὸς ἐντελή; ἐξεργασίαν γεωγραφικοῦ τινος χάρτου "Ἐκαστον τῶν πωμάτων ἔχον ἐμπετασμένον χαλκοῦ πέταλον, ἀντλεῖ τὴν οἰκείαν βαφὴν ἀφ' ἐνὸς τῶν τεσσάρων βυσμάτων ἤτοι κυλίνδρων, οἷτινες ἔχουσι τὴν στελπνότητα τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν χρωμάτων, καὶ τὴν μεταδίδει εἰς τὸν χιονοειδῆ χάρτην. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου βλέπει τις, ὡς εἰς μέγα κάτοπτρον, τοὺς ποταμοὺς γλαυκοὺς τῶν ἐπαρχιῶν τὰς μὲν κυανὰς, τὰς δὲ πρασίνας, ὅταν τὸ κιτρινοβαφὲς πῶμα ἐπέχρισε τὴν ὑπὸ τοῦ κυανοβαφοῦς μεταδοθεῖσαν εἰς τὸν χάρτην χροίαν· ἄλλας πάλιν ἐρυθρὰς, ἢ πορφυρὰς ὅταν τὸ κυανοῦν ἀνemiγή μετὰ τοῦ ἐρυθροῦ, ἢ τέλος ἰσοειδεῖς, ὅταν τὸ ἐρυθρὸν ἐπῆλθε μετὰ τὸ κυανοῦν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ τῶν τεσσάρων πωμάτων παράγονται ἑπτὰ βαφαί· Δι' ὁμοίας τινος μεθόδου ὁ Κ. Ὑλμάνδελλος (Hulmandell) μεταδίδων εἰς διαφόρους λίθους, βαφὰς ἐλαιοτριβεῖς παρήγαγε, διὰ τῆς ποικίλης λεγομένης λιθογραφίας (Lithographie modifiée) ἣτις καὶ λιθοχρωμία (Lithochromie) ἐπωνομάσθη, πίνακας χαριεστάτους, καὶ περιέργους διὰ τε τὴν ὁποίαν προξενοῦν ἐντύπωσιν καὶ διὰ τὸ ποικίλον τοῦ ὕφους.

Ἡ ὀγδὴ τῆς ἐσπέρας ἐσήμανεν· Στοιχειοθῆται, πιεσαί,

διορθωταί, δαίμονες μαῦροι, ὡς ἡ καλύπτουσα τὰ πιεστήρια μελάνη, ὑπάγετε, ὁ καιρὸς τῆς ἀναπαύσεως ἦλθεν· Τὸ ἰδικόν μου ἔργον τελειώνει μετὰ τοῦ ἰδικοῦ σας. Ὅργανα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐλατήρια λυσιτελή τῆς μεγάλης ταύτης μηχανῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ λογισμὸς παρέχει τὴν κίνησιν, καὶ ἥτις ἐκτείνει ἀδιακόπως τῆς ἐπιστήμης τὰ ὄρια, σᾶς ἀποχωρίζομαι μετὰ λύπης. Ἐκτελεῖτε ἐνδιαστήματι μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν ἔργον διὰ πεντήκοντα μόλις ἐτῶν πρὸ τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας ἐπιτελούμενον, προσφέρετε εἰς ἡμᾶς, ἀντὶ ὀλίγων χαλκῶν, τὸ τεράσιον ἐκείνο χρῆμα, ἀνθ' οὗ ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως Ἀλφόνσος εἰς μάτην προσέφερον 120 χρυσᾶς κορώνας, ὁ ἐξὶ ἐν βιβλίον, καὶ δὲν παύετε ὠθοῦντες τὸν κόσμον μετὰ τὴν ἐνεργητικὴν ὑμῶν χεῖρα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς βελτιώσεως εἰς τὴν ὁποίαν θέλει διατελεῖ διατρέχων διαπαντός.

(Quarterly Review) B.
